

חלקיקים

דורית לוי

להקת הללו, חלקיקים מאת דורית לוי, רקדנית: חנה מירון, צילום: אפרת מזור

Hallelu Dance Company, *Particles* by Dorit Levi, dancer: Hannah Lea Miriam, photo: Efrat Mazor

המקצועי באומנות המחול, במקביל לגידול ילדיהן וטיפול ערך המשפחה. חזרות הלהקה מתקיימות פעם בשבוע, עם אפשרות לחזרות נוספות, בהתאם לאילוצי המופע. הללו מופיעה על במות מקצועיות פסטיבלים מובילים, המיועדים לנשים בלבד, בארץ ובעולם.

להקת הללו בניהולה האמנותי של חיה שלמה

חלקיקים מאת דורית לוי, בשיתוף הרקדניות-יוצרות: חנה מירון, לירון פיבניק, נועם הכהן אוריה, אמונה בן גרא, ספיר בן שמחון

עיצוב תלבושות: עדי יאיר

ליווי מוזיקלי: להקת בראשית

הקהל נכנס לאולם. שקט. הרקדניות מקובצות, מבצעות משפט תנועתי מדיטטיבי על הרצפה ביחד. האנרגיה שמתהווה באולם פוגשת את הקהל כבר בכניסה, ומכניסה אותו לריכוז ולנשימה משותפת עם הרקדניות. לעתים, המיזוג עם הקהל מוביל לכך שחלק מהקהל צועד בשולי איזור המופע, הכי קרוב שאפשר לרקדניות.

להקת הללו

להקת המחול הללו הוקמה בשנת 2007 על ידי חיה שלמה, מתוך צורך לפתח את אומנות המחול בחברה החרדית הישראלית, והשאיפה להגיע לרמה מקצועית תוך שמירה על רוח היהדות. הלהקה מביאה לעולם החרדי חידוש בתחום המחול, שעד לא מזמן לא היה בו מקום לתרבות מסוג זה. הרפרטואר הרחב כולל עבודות קצרות, עבודות באורך מלא ועבודות וידאו ארט מאת כוריאוגרפים שונים המגיעים מהעולם הדתי או החילוני. הלהקה מבקשת לפרוץ את חומות ההכרה, ולהביא לתודעה הציבורית את ההבנה שריקוד נשים איננו דבר מוחצן, פסול או אגואיסטי במהותו, כי אם משהו שמחזק את הגוף, הנפש והרוח – כלי לביטוי האהבה לקב"ה – באופן שמכבד את רגשות הצניעות, הלכות האישה והחשיבה האמונית.

במסגרת הלהקה מתקיים פסטיבל 'יש מאין', פלטפורמת יצירה בתחום המחול לציבור החרדי. לפסטיבל, שנמשך ארבעה ימים, מגיעות מעל 1,200 נשים כדי לצפות במופעי מחול, להשתתף בסדנאות ייחודיות ובמגוון פעילויות מעולם המחול החרדי. הוא אירוע המחול היהודי הגדול ביותר בארץ, ופועל ביוזמת חיה שלמה וטלי עופרי. מלבד האתגרים המאפיינים תהליכי יצירה "רגילים", ישנם אתגרים שמושפעים מאילוצי המגזר, ביניהם, הופעות בפני נשים בלבד או קשרי עבודה בתחומי הבמה, שאף הם נעשים מול נשים בלבד. 'הללו' מוכרת ונתמכת כלהקה מקצועית על ידי משרד התרבות.

כיום, הלהקה מורכבת מ-5 נשים בעלות תשובה חרדיות ודתיות מבית. כל אחת מהן משלבת בין העולם האמוני לעיסוק

משנת 2015 ועד היום יצרתי עבור הלהקה 7 יצירות. התכנים והרעיונות הנגלים ביצירות מבטאים את שורשי העמוקים וזיקתי העמוקה ליהדות. לרוב היצירות מולחן פס קול מקורי, שימוש במדיה של וידאו ארט ועוד.

כל יצירות הלהקה פתחו את המופע בפסטיבל המחול היהודי 'יש מאין'. כאישה חילונית-מסורתית, החיבור לנשים חרדיות היה לי טבעי. נולדתי למשפחה דתית, ועל אף בחירתי השונה, הזיקה לדת הייתה טבעית עבורי. לנגד עיני עמדו הרצון והשאיפה לשלב בין צרכי המגזר ומקצועיות חסרת פשרות. הכימיה עם הרקדניות הייתה אורגנית כבר מתחילת הדרך. למדנו לקבל את השוני ולכבד זו את עולמה של זו, ללא מילים ובלי "חוזים", תוך התמקדות בעשייה מקצועית שמפרה ומעשירה את כל הצדדים. לא פעם, מצאנו עצמנו מתנהלות בסטודיו עם תינוק שזה עתה נולד (הפסקות הנקה), ביטול חזרות בעקבות ימי צום, חזרות תחת הלחץ לעמוד בזמנים לקראת הכנות לשבת, התמודדות עם רקדניות מבצעות בשלבי הריון מתקדמים ואפילו טיסה למופע בלונדון עם רקדנית בחודש השביעי להריונה. למרות היכרות רבת שנים, כמעט ולא עולים נושאים חברתיים, פוליטיים, מגדריים, שלא קשורים למקצוע, וגם כשהם כן עולים, אנו מצליחות לקיים שיח מכבד ומכיל.

למה עגורים?

בשנת 2023 הזמנתי את אחי, אלי אטיאס, צלם דוקומנטרי, לשתף פעולה במופע חדש בשם 'גוף צילום', שבו כל אחד מביא את נקודת מבטו – הוא בצילום ואני במחול. בהשראת הפרויקט (בתמיכת מפעל הפיס), יצרתי ריקוד עם להקת 'הללו' שנקראת חלקיקים. ליצירה בחרתי באחד מצילומיו של אלי – להקת עגורים רוכנים עם ראשם כדי ללגום ממי האגם, ואחד מהם מביט קדימה ומשקיף על כולם. הצילום עורר בי מחשבות על מי שאני, ודרכו הרהרתי על הצורך האנושי להיות קשור ומחובר לחברה וקהילה. חיבור זה מבטא מרקם אנושי משותף, אך גם כזה שכל חלקיו הם בעלי קול ומשקל עצמאי. העיסוק באישי קיבל הדהוד ומשמעות נוכח המלחמה, ונוכח הצורך להיות מאוחדים לצד התמודדויות אישיות. צילום העגורים היה החוט המקשר ששזר את היצירה הזאת, והוביל את תמצית היצירה לשפה התנועתית הייחודית שבה בחרתי.

צירוף מקרים או השגחה פרטית?

יום הולדת 50 הוא אבן דרך בחייו של אדם, לכן בחרתי כמתנת יום הולדת טיול באוגנדה. באופן מפתיע רק כאשר התחלתי לכתוב את הכתבה, נתגלה לי שעגור הכתר הוא ציפורה הלאומית של אוגנדה, והוא זה שמתנוסס על דגלה. שבטים אפריקאים החיים באזורי מחייתו של העגור מאמינים כי הוא

מביא את הגשם. לעגור הכתר ריקוד חיזור נהדר בו משתתפים הזכר והנקבה בתנועות גוף, קידות, קפיצות ונפנוף כנפיים. ישנם מספר שבטים אפריקאים שאימצו את הריקוד, ומבצעים את "ריקוד עגור הכתר" משלהם. הדעים אותי החיבור והקשר שקרה ללא ידיעתי, ונתן עוד אישרור לעבודה האינטואיטיבית והחיבור שלי לנושא מזווית נוספת.

תנועה והלכי הנפש

בעבודה בסטודיו אני חוקרת את התנועה, ובמקביל מבינה שתהליכים עמוקים שהנפש מתמודדת איתם, מלווים באופן לא מודע את התהליך התנועתי. זיגמונד פרויד, אבי הפסיכואנליזה, החליט לחקור את הנפש דרך הקשבה למטופלים – מה הם מרגישים? מה הם חושבים? רעיונותיו התיאורטיים היוו בסיס לכלל הטיפולים הפסיכולוגים הרגשיים שמתקיימים היום. ביצירתי, אני מזהה שני תהליכי עבודה עם הגוף והנפש. בראשון, הנפש עוברת תהליך של ריפוי, התחדשות ושינוי ומקבלת ביטוי בעבודת הגוף. בשני, שפועל באופן הפוך לראשון, העבודה דרך הגוף פותחת הזדמנות לתובנות על הנפש, שעוברת תהליך של ריפוי.

אופן העבודה עם כל רקדנית הוא אישי, וכל אחת מתחילה מאימפרוביזציה בהנחייתי. בשלב שני, היא עובדת עם הנחייה נוספת – לסנן ולזהות חומרים תנועתיים שמסקרנים אותה, ולבנות סקיצה למשפט או רצף תנועתי. בשלב הזה אני נכנסת לתהליך, מזהה ובוחרת חומרים רלוונטיים, ובמקביל מנסה אפשרויות שונות לקומפוזיציה, כשהרקדניות שותפות מלאות לכל תהליך היצירה.

מראה להקות העגורים המתקבצות הוביל אותי ליצור מבנים צפופים במקומות שונים בחלל. במקביל, התמונה הובילה אותי לשקף באמצעות קטעי סולו גם את העגור המשקיף הבודד. שילוב בין עבודת יוניסון, ופירוק והרכבה מחדש, שבמהלכה מתבצע בכל פעם סולו אחר. חלקים מהחומרים התנועתיים נוצרו על ידי, וחלקים נוצרו על ידי הרקדניות תחת הנחייתי, כאשר מוטיב הכנפיים מרכזי ביצירה. לדוגמה, יד מונחת על הכתף, יד על המותן, ידיים פרושות לצדדים בגובה כתפיים, ידיים עולות ויורדות כדימוי לרקדנית "הברבור". במוטיבים התנועתיים של הלהקה קיימים חומרים מריקודי הסולו. תמיד חיפשתי את המיזוג ביניהם, כמו להקת ציפורים שנעה בסנכרון אורגני, תנועה של אחת מקרינה על האחרת וחוזר חלילה. הרמוניה קולקטיבית, חלקיקים של חומר אשר יוצרים צורה ותבנית בעולם.

בציור של פיקאסו, צילום של ברישניקוב שוכב על הרצפה, אישה שותה קפה על ספסל מול נוף פסטורלי, שביל מפותל, ציור של עננים. ההנחיה שניתנה להן הייתה להיות הדמות שיש בתמונה, או להכניס דמות חדשה לתמונה. איפשרתי להן ליצור תוך הקשבה לצרכים שלהן. הן עשו שימוש ברגשות שעלו ונתנו לכך ביטוי בתנועה. למעשה, מה שקרה בסטודיו שיקף מצב הפוך ממה שקורה בחוץ – בסטודיו הייתה אווירה רגועה שאיזנה בין "עבודת הרגש" לעבודת הגוף. היה זמן ומקום גם לאישי וגם לקבוצתי. התמונות היוו השראה לנקודת מוצא תנועתית, יצרו אפיזודות שמתכתבות עם המציאות, החיצונית והפנימית והתמזגו בסופו של דבר לתפיסת תנועת החלקיקים. שם היצירה מעלה בי מחשבות, כיצד כל החלקים הפנימיים והחיצוניים שלנו יגיעו לשלום אמיתי ואיך כולם יתקברו זה לזה כמו מגנט שמאחד? האם נוכל להתעלם לרגע מהגדרות, ממחלוקות, מדעות שונות, נכחיש את כל הרצונות ההפוכים, ונמצא סיבה מספיק טובה להתחבר? אני מחפשת את המגנט הזה שלא צריך לזוז. הכל מגיע ונצמד אליו.

ליווי מוסיקלי

בהשראת רעיון של חיה שלמה, יצרנו שיתוף פעולה עם להקת בראשית – הרכב מוסיקלי של נשים חרדיות, המבצעות מוזיקה מקורית יהודית, שיצרו עבורנו מוזיקה מקורית. היצירה הועלתה בבכורה במסגרת פסטיבל יש מאין. שיתופי פעולה בתחומים נוספים תמיד עניינו אותי כיוצרת, אך הפעם חששתי – העבודה הכוריאוגרפית הייתה בשלבי התהוות, ונוטה על ידי רגשות ומחשבות ששייכות לתקופת מלחמה. היה לי קשה לפנות מקום ליצירת מוזיקה מקורית. אך ההצעה הייתה באוויר, והחלטתי לתת לה הזדמנות. חילקתי את היצירה לקטעים, ובכל קטע דמיינתי בעיני רוחי את האווירה, כלי הנגינה, קצב ועוד. תיארתי זאת בטלפון לנגניות במילים פשוטות, והעזתי בקולי לזמזם את הרעיונות שלי. שלחתי סרטונים של קטעי המחול, וביקשתי מהן לשמוע רעיונות ומחשבות בנושא. הן שלחו לי סקיצות עד שהגענו לדיוק הרצוי. לקראת מופע הבכורה נפגשנו לחזרות בלייב. במופע הבכורה הופענו בהרכב של 5 רקדניות ו-7 מוזיקאיות, כשבשאר המופעים שילבנו הקלטות ומוזיקאות אחת – מיכל עמר, שניגנה על כלי הקשה לכל אורך היצירה.

פס הקול של המופע מורכב מקטע שירה, פסנתר, קאנון, תופים ועוד סוגים של כלי הקשה. פס קול שמנוגן פחות או יותר על אותו מנעד, ללא שיאים או שינויים משמעותיים במלודיה. בנוסף, היו רגעי מחול ללא ליווי הנגניות כלל. תחילה, חששתי שקהל שאינו מיומן בצפייה במופע אומנותי, לא יוכל להכיל את האופי המוסיקלי, אבל הופתענו מתגובות קהל מפרגנות ומרגשות.

להקת הללו, חלקיקים מאת דורית לוי, רקדנית: ספיר בן שמחון, צילום: אפרת מזור

Hallelu Dance Company, *Particles* by Dorit Levi, dancer: Sapir ben Simchon, photo: Efrat Mazor

האווירה בסטודיו איזנה בין "עבודת הרגש" לעבודת הגוף

שבועיים לאחר שפרצה המלחמה חזרנו לסטודיו עם חומרי גלם תנועתיים. הרגשנו שאין ביכולתנו ליצור בתקופה הזו, ושאין בסיס של יציבות שיכול לאפשר התחייבות לתהליך, על כל מה שהוא מצריך מכל אחת מאיתנו. מהיכן הוא צומח וכיצד מגייסים כוחות במצב מורכב של מלחמה? איך אפשר לגלות אמפתיה, ולהיות אחת בשביל השנייה? איך כל אחת מהרקדניות, ואני כיוצרת, מושפעות ומתמודדות עם המצב בסטודיו ומחוצה לו? חלק מהרקדניות אימהות לבנים שגויסו ונכנסו לעזה, חלקן אחיות לאחים מגויסים, ובני זוג שמגויסים בצו 8.

כל עבודה על יצירה דורשת גיוס משאבים ואנרגיות לטובת הדבר. דווקא, או בגלל, שהשנה מאוד מורכבת ומלאה בהתמודדויות שקשורות לזמן מלחמה, הסכמתי לקבל את המצב ולהרפות. לא הוספתי חזרות, לא ניהלתי חזרות במתח גבוה, והסכמתי לקבל את מה שיבוא.

כאמור, העגורים היה הדימוי שהפעיל אותי, אך במקביל הנחייתי את הרקדניות לחפש ולבחור דימוי "שמפעיל" אותן. הן בחרו

תלבושות

אף על פי שאנו מופיעות בפני נשים, גם על התלבושות חלות הנחיות מורכבות שנגזרות מרוח התרבות החרדית. הרצון הוא לשלב בין צניעות, נוחות, ותנועה ללא מגבלות, להדגשת אסתטיקה שמחמיאה לגוף, ובמחשבה שהבגד ישרת ויתמוך ביצירה. התלבושות המקוריות ליצירה חלקיקים עוצבו על ידי עדי יאיר, ותהליך תפירתם הוא יצירה בפני עצמה. הרצון להישאר נאמנות לנשיות, לנושא הריקוד, לצניעות ולסגנון היהודי, מחייב לשלב אמון ודבקות במטרה. הבגד נוצר בצבע ובקווים נקיים, באופן אחיד לכולן. לבגד הוצמד מקרמה בעבודת יד, בצורת רשת, ממנו יצאו חוטים באורכים שונים, שיצרו טשטוש וכיסוי. בהשראת כנפי העגורים, יצאו מהידיים חוטים באותו אורך. כיסוי הראש עוצב כמטפחת או סרט בצבע שחור, שיצר קונטרסט ללובן הבגד, ושמר על מראה אחיד ונקי.

מחול ותורה

הנושאים "שמפעילים" אותי ליצור מגיעים ממקום אותנטי, וחשוב לי שהם יתחברו לעולם הדת ויתקשרו עם מקורות השראה מהתורה וממקורות תאורטיים בתחומי דעת מגוונים. תמיד הוקסמתי לגלות שלכל נושא ורעיון שהבאתי נמצא סימוכין בתנ"ך. סיפורי התורה מכילים רובד נסתר, מסר מוצפן, שמאפשר להתבונן על הנושא בעוד שכבות, ודרך לגלות עוד איכויות בתנועה ובחיים. הייחודיות נעוצה בהתמקדות במסרים שכיוונו אל החשיבה ההכרתית, דרך ריבוי מימדי הנפש. הרמב"ם ורבים מגדולי ישראל, חיברו בין תורה למדע באופנים שונים ובהם תורת הקוונטים וצריחת העגור.

תורת הקוונטים

"תורת השדות הקוונטית" מדמה את כל מה שקיים בטבע למעין ים שקט. מידי פעם מופיע גל כאנלוגיה לחלקיקי היסוד בטבע. המחשבה שהגוף והתנועה ביצירה מתכתבים עם תאוריות של תורת הקוונטים הובילה למחשבה על הביטוי "מחשבה מייצרת מציאות". אני סבורה שמחשבה לא יוצרת מציאות, אלא צורת המחשבה שלנו מעצבת את האופן שבו אנחנו נחוות את המציאות, נחיה בתוכה, ובמידה מסוימת גם נשפיע עליה. התנהגותם של האטומים מוכיחה התערבות אלוקית המאפשרת את הקיים, כי אם יחדלו מתנועתם המתוכננת אפילו לרגע קט – היקום יחזור לתוהו ובוהו. מכאן, שישנה שליטה אלוקית על היקום בכל רגע, בבחינת "המחדש בְּטוֹבוֹ בְּכָל יוֹם תְּמִיד מַעֲשֵׂה בְּרָאשִׁית" (ברכת יוצר אור). הביטוי לכך ביצירה התבטא בתנועת רטט רפטיבי של תנועה פנימית קטנה סביב הציר של עמוד השדרה שנעה קדימה ואחורה, ודרך דימוי האגם שממנו העגורים שו

מים. השקט התקשר אצלי עם המילה "גלים" – תנועה פנימית שמתחילה מנשימות, ובהדרגה עוברת לבית החזה בתנועת גלים תוך כדי שינוי חזית, סביב ציר אחד סטטי.

צריחת העגור

"כסוס עגור כן אֶצְפָּצֵף אֶהְגֶּה כִּי־נָה דָלוּ עֵינַי לְמָרוֹם אֲדַנִּי עֲשֵׂקָה לִי עֲרֶבְנִי". (ישעיהו, ל"ח, י"ד) ניתן למצוא קשר בין השמות הלטיני והעברי של העגור, שמשמעותו "לצעוק בצרידות" קולו המיוחד של העגור נובע אולי ממבנה הקנה הארוך והמפותל בצורת S, האחראי לקולם העמוק והמיוחד. ישנה סברה, שבעת תפילתו לקב"ה, חזקיהו יכול היה לצעוק כעגור כשהיה על ערש דווי.

תפילה

מעבר לחוויה והסיפוק ביצירה שנולדה, תהליך היצירה בתקופה הקשה הזאת חיוק אותי, והראה לי שוב כמה חשוב להתעקש ולא לוותר. כמה ההתמדה והרצון להיות בתנועה ועשייה הכרחיים לבריאות הגוף והנפש שלנו, וכמה חיבור ואהבה יש לי לעולם המחול. זאת בהחלט המתנה הכי גדולה שזכיתי בה. מאחלת לכולם לעסוק ולצרוך אומנות – היא המשאב הכי זמין ונכון לבריאות של כולנו. הזדמנות להודות על הזכות לרקוד, ליצור ולהיות בחברותא נפלאה של נשים מיוחדות. כולי תפילה שקול הצעקה והתפילה של עם ישראל ישמע ונזכה לימים שקטים ורגועים, שנזכה לשלום ואחדות. שחיילנו יחזרו בשלום והחטופים ישובו בשלום במהרה. "שיר למַעֲלוֹת: אֲשָׂא עֵינַי אֶל הַהָרִים מֵאֵין יָבֵא עֲזָרִי: עֲזָרִי מֵעַם ה' עֲשֵׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ: אֵל יִתֵּן לְמוֹט רִגְלֶךָ אֵל יָנוֹם שִׁמְרֶךָ: הִנֵּה לֹא יָנוֹם וְלֹא יִישָׁן שׁוֹמֵר יִשְׂרָאֵל: ה' שִׁמְרֶךָ ה' צִלְךָ עַל יָד יְמִינֶךָ: יוֹמָם הַשֶּׁמֶשׁ לֹא יִכָּהֶּ וַיָּרֶחַ בְּלֵילָה: ה' יִשְׁמְרֶךָ מִכָּל רָע יִשְׁמַר אֶת נַפְשְׁךָ: ה' יִשְׁמַר צִאתְךָ וּבּוֹאֶךָ מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם". (תהילים קכא). אמן.

דורית לוי, בוגרת תואר ראשון במחול ותואר שני בכוריאוגרפיה קומפוזיציה באקדמיה למוסיקה ולמחול בירושלים. מורה מוסמכת למחול מודרני, קומפוזיציה, ומתודיקה של המחול המודרני, בשלוחה של מכללת גבעת וושינגטון והאקדמיה למוסיקה ולמחול. מגישה לבגרויות במודרני וכוריאוגרפיה. בוחנת בגרויות. סטודנטית ללימודי פסיכותרפיה בתנועה ומחול במכללת דוד ילין בירושלים. כוריאוגרפית להקת הללו, יוצרת עצמאית ורקדנית. רשימת היצירות שיצרתי עבור להקת הללו: בית וגעגוע (2017), אור פניך (2018), רצוא ושוב (2019), יש מקום (2020), הכיסא הריק (2021), אסופה (2022), חלקיקים (2023).